

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ה' טבת תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין טז.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ש"מ עד סעיף ב'.
מוסר: חובת השמירה פרק י' מאות י' "שלא יתרגש" עד תחילת פרק י"א.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

מהו ההבדל ההלכתי בין גילוח באמצעות מספריים בשבת לבין גילוח באמצעות משחה?

ותלישת שיער באמצעות היד, או השיניים, מותרת מדאורייתא, משום שאין זו דרך גזיזה, אבל אסורה מדרבנן. וגילוח באמצעות משחה - נחלקו הפוסקים אם נחשבת כגזיזה בכלי, משום שהדרך לגזוז באופן זה, או שנחשבת כגזיזה ביד.

גזיזת שיער או ציפורניים בכלי, היא 'תולדה' של מלאכת 'הגוזז', ואסורה בשבת מדאורייתא; והאיסור הוא אף בגזיזת שיער אחת. ותלישת שיער לבן מתוך שיער כהה, או להיפך - אסורה מדאורייתא אף כשתולש ביד, משום שבמקרה כזה מקובל לתלוש ביד, והרי זו דרך גזיזה; אך יתכן שהאיסור מדאורייתא בתלישת השיער ביד הוא רק כשמוציא את כל השיער הלבן מתוך הכהה, ואילו אם נותרו שערות לבנות נוספות, אין בכך איסור דאורייתא.

[שו"ע שמ, א, משנ"ב א-ד, וביה"ל ד"ה על, ד"ה ומלקט,
וד"ה אפילו; ביאורים ומוספים דרשו, 1]

הדף היומי בהלכה

האם גזיזת ציפורניים אסורה בשבת מדאורייתא או מדרבנן?

שימוש בחומר הנגזז, וכגון גזיזת ציפורניים - נחשבת כ'צריכה לגופה'. ולדעת המשנה ברורה, הכרעת השולחן ערוך להלכה היא כדעה השנייה. וגזיזה שלא לצורך הגוף, וכגון למניעת 'חציצה' בטבילה - נחשבת כמלאכה שאינה צריכה לגופה לכל הדעות.

לדעת רוב הפוסקים, מלאכה 'שאינה צריכה לגופה', דהיינו שאינה נעשית לצורך המטרה הקבועה של אותה מלאכה, אסורה בשבת רק מדרבנן. ובנוגע למלאכת 'הגוזז', שעיקרה הוא גזיזת הצמר מהבהמה לצורך שימוש בו, נחלקו הפוסקים בהגדרת 'צריכה לגופה': יש אומרים שרק גזיזה לצורך שימוש בחומר הנגזז, כגון גזיזת צמר - נחשבת כ'צריכה לגופה'; ויש אומרים שכל גזיזה הנעשית לצורך יפוי הגוף וכדומה, אף כשנעשית שלא לצורך

[ביה"ל שמ, א, ד"ה וחייב]

הדף היומי בהלכה

האם מותר לסרק שיער כהה שמעורב בו מעט שיער לבן?

שהלבינו שערותיו במקום אחד בזקנו בצורה מוזרה - נחלקו הפוסקים אם רשאי לתלוש את השיער הלבן, או לצובעו. ושיער כהה שמעורב בו מעט שיער לבן, מותר לסרקו באופן שאין זה 'פסיק רישא' שייתלש דווקא השיער הלבן.

נאמר בתורה: "וְלֹא יִלְבָּשׁ גֵּבֶר שְׂמֶלֶת אֲשֶׁה", ופירשו רבותינו ז"ל, שמלבד איסור הלבישה המפורש, אסור לאיש גם לעשות בגופו פעולות שנוהגות הנשים לעשות לשם יפוי וקישוט. ובכלל זה - אסור לאיש לתלוש ולהוציא שיער לבנה מתוך שערות כהות, או להיפך. וכן אסור לאיש לצבוע את שערותיו הלבנות בצבע כהה. ואיש ששערותיו הלבניו באופן שנחשב כמום, וכגון בבחור צעיר, או

[שו"ע שמ, א, משנ"ב ד-ה, וביה"ל ד"ה ומלקט; ביאורים ומוספים דרשו, 5 ו-14]

"היום יושבים ולומדים עם כוס קפה וכוס גזוז ואומרים סברות ומדפיסים את זה. ועל ידי המחשב מאבדים את הראש, כי לא צריך ראש ולא צריך זכרון, נוגעים באיזה כפתור ויש לפניו הכל..."

"לתקן לו בית תלמוד" | מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל, על 'תורה מתוך הדחק' ועל התנאים בישיבות פעם והיום

לחם ודג מלוח. כך היה המצב בישיבות דאז. היום בזמננו ב"ה יש הכל בישיבות גדולות. מה חסר בישיבות?! מה חסר בפוניבז'?! לכל אחד יש פריז'ידר (מקרר) והוא קונה מה שליבו חפץ. כך היא דרכה של תורה??? פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה. אני טעמתי את זה! היינו מקבלים לכבוד שבת פת עבה של לחם לבן. עוד חי כיום ברכסים אחד (הרב אפשטיין) שהאמא שלו היתה משתדלת בישיבה בוילנא להביא לכבוד שבת לחם לבן לא שלם. וגם אצל הנצי"ב גאון הדור לא היה בבית מה לאכול, ופעם אחת זכתה האמא בתור ילדה שהנצי"ב שלח אותה לקנות עבורו לחם. היום יושבים ולומדים עם כוס קפה וכוס גזוז ואומרים סברות ומדפיסים את זה, ועל ידי המחשב מאבדים את הראש, כי לא צריך ראש ולא צריך זכרון. נוגעים באיזה כפתור ויש לפניו כל מה שצריך לדעת. והרי בלימוד התורה צריך גייעה. והנהגה זו מאבדת את כל הגייעה.

(דובב שפתיים)

שח מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל: בחו"ל בזמני כשהיו פותחים ישיבה קטנה לא היה כסף, אז היו אוכלים אצל בעלי הבתים בעיירה. כשלמדתי בעיירה רקוב שהיתה קרוב למינסק, היו אוכלים אצל הבעה"ב כל השבוע, גם שבת. פעם אחת בעה"ב רצה להבין קטע בגמ' ואני הסברתי לו, אז לקח אותי לאכול אצלו ביום רביעי. וכן היה בכל הישיבות. בברנוביץ היה ממונה שהיה הולך עם התלמידים ומחלק אותם בין הבתים.

אני חושב שאם בזמננו היה כך, היו מתמעטים הישיבות, כי אפי' שיש כבר חדר אוכל מסודר בישיבה, הרי יש תלונות שאוהב רק מאכל זה והוא יוצא רעב, ושנותנים לחם לא טרי מהיום אלא מאתמול, היעלה על הדעת טענות כאלו? וכן היה בישיבות גדולות. היתה ישיבה שפרסמה מודעה בעיתון שמבקשים שלא יבואו תלמידים לישיבה כי אין מה לתת לאכול. וגם ישיבת מיר פרסמה כזאת מודעה. בכל זאת רצו ללמוד שם כי היה שם משגיח גדול, רבי ירוחם זצ"ל, וראש ישיבה גדול, ר' לייזער יוד'ל בנו של הסבא מסלבודקה. והיו מגיעים ואוכלים ממש דבר מועט. עד שאחד התעלף באמצע הלימוד, אז נתנו לו חתיכת

לילה אחד מגיע רבי משה לנדינסקי זצ"ל, מעיר את הבחור ואומר לו: "אל תשכח מחר בבוקר לקנות לי לחמניה טריה". הבחור נבהל מאוד. מה קרה לראש הישיבה?

"אם הוא זוכר את הסוגיה שלמדנו יחד לפני 22 שנים - סימן שהוא חי" | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל מסביר על מהות החיים של גדולי עולם
"וְאַחֲרַי כֵּן דְּבָרוּ אֶחָיו אֶתוֹ" (בראשית מה, טו)
 על מה דיברו האחים עם יוסף מיד לאחר שנתגלה אליהם?
 בוודאי דברו בלימוד. לא שייך אחרת.

יוסף מדבר עם אחיו בדברי תורה, מיד מהרגע הראשון. הרי הוא שולח ליעקב אבינו את העגלות, להראות לו שהוא זוכר את הסוגיה אותה למדו קודם שנמכר למצרים, סוגית 'עגלה ערופה'. מכך הסיק יעקב אבינו כי "עוד יוסף חי", שהוא נותר בצדקותו גם בהיותו משנה למלך מצרים. כי אם הוא זוכר את מה שלמד עם אביו לפני עשרים ושתים שנה, סימן שהוא 'חי'.

רבי משה לנדינסקי והלחמניה הטריה

רבי שלום שברדון זצ"ל סיפר פעם מעשה שהיה עם רבי משה לנדינסקי זצ"ל, מי שהיה ראש ישיבה בראדין בזמן ה'חפץ חיים'. הוא היה גאון עולם, אמרו שביום אחד הוא לומד שמונים סימנים בשולחן ערוך. א מיראדיגער גאון. היה בחור ששמש אותו וישן איתו בחדרו.

לילה אחד מגיע רבי משה באמצע הלילה, מעיר את הבחור ואומר לו: "אל תשכח מחר בבוקר לקנות לי לחמניה טריה". הבחור נבהל עד מאוד. מי יודע מה קרה לראש הישיבה. מה לו, גאון עולם כמותו, ול'לחמניה טריה'? מרוב בהלה לא ישן כל הלילה.

למחרת מיהר הבחור ללכת אל ה'חפץ חיים' לספר את הסיפור המוזר, כדי שיבדוק מה קרה לראש הישיבה. ה'חפץ חיים' התפלא מאוד ואמר לבחור כי למיטב ידיעתו רבי משה נשמע בסדר גמור, אבל הוא יבדוק את העניין.

לאחר התפילה ניגש ה'חפץ חיים' לרבי משה והחל לדבר אתו בלימוד. הכל נשמע תקין. אמנם אין זו ראייה עדיין, כי הצדיקים הללו, גם אם הם שוכחים את ענייני העולם, הרי את הלימוד אין הם שוכחים. החל ה'חפץ חיים' לדבר אתו בענייני דעלמא, והוא שומע שהכל בסדר. או אז, שאל את ראש הישיבה: "הבחור שישן אתכם בחדר, סיפר לי שביקשתם שיקנה לכם 'לחמניה טריה', הרי היום לא ראש חודש ולא שבת, ומה פשר הבקשה הזאת?"

את התורה לא שוכחים

אגב זה שאמרנו כי גדולי עולם, גם אם רח"ל הם סובלים משכחה, הרי את התורה שלמדו אין הם שוכחים - אספר לכם סיפור. אחד מגדולי עולם היה רבי דוד קרלינר זצ"ל, בעל ה'יד דוד'. בזקנותו הראש כבר לא עבד. הוא לא הכיר אף אחד. הוא גם כמעט לא ראה. אבל כל הזמן ישב ולמד בעל פה, דף אחר דף. היה ממש געשמאק לשמוע אותו לומד, כאשר הוא חוזר על דף הגמרא יחד עם כל הראשונים.

נכנס אליו משולח, ואומר לו שהוא בא לאסוף כסף לשיבת נובהרדוק. הוציא רבי דוד את הארנק, נתן לו כסף והמשיך ללמוד. המשולח נשאר לעמוד על מקומו, תוך שהוא מוקסם מלימודו של רבי דוד. לא עברו כמה דקות ורבי דוד שואל אותו: "רבי יהודי, מה אתם רוצים?" והלה משיב לו: "באתי לאסוף כסף לשיבת נובהרדוק, אבל כבר נתת לי כסף". אמר לו רבי דוד: "אני נתתי כסף לנובהרדוק? מוזר. אני לא זוכר..." את מה שהוא עשה לפני דקות ספורות, הוא לא זכר, אבל את כל התורה כולה הוא זכר!

אותו משולח הגיע ל'חפץ חיים' וסיפר לו את הסיפור שראה במו עיניו אצל רבי דוד קרלינר. ה'חפץ חיים' התפעל מאוד, ולימים כאשר נפטר רבי דוד, עשו בראדין הספד עליו, וה'חפץ חיים' קרא לאותו משולח וביקש ממנו לספר ברבים את אשר ראו עיניו.

ה' יהיה בעזרנו שהתורה תהיה חיינו ואורך ימינו, וכל מהותינו תהיה חיי תורה ומצוות.

(מתוך 'יחי ראובן', משיחות הגאון הצדיק

רבי ראובן אליצור קרלנשטיין זצוק"ל)

”נכנס לכאן הרב בענגיס מהעדה החרדית, ראה את האברך הצעיר עם הספר ביד, כל כמה דקות הופך דף, ואז הוא אומר לי - 'תגיד לי, אין לכם מה לעשות, ככה אתה נותן לו לדפדף?'

כשהגרז"ר בענגיס והגר"ע יוסף, זצ"ל, נפגשו ליד הסולם בחנות הספרים 'העור' בירושלים

”הספר היה 'נודע ביהודה', הוא הסתכל באיזה סימן, זכר סימן שלפני כן והחל לשאול את אבא, 'מה דעת כבודו בעניין זה וזה'. אבא אמר לו: 'כן, יש פה תשובה', וציטט לו את כל התשובה בעל פה. הרב בענגיס היה כולו מלא התפעלות. 'מאיפה צילם את הכל, איזה אדם זה, איך הוא ציטט את הכל מאיפה הוא ידע את הכל?... זה אבא שלך! אבא שלך היה לוקח ממני ספר בלילה, מחזיר לי אותו בבוקר - כשהוא כבר גמר את הכל! צילם את כולו! זה אבא שלך!' חזרתי הביתה, באתי לספר זאת למו"ר אבי, והוא השתיק אותי ואמר: "מה אתה מדבר שטויות? תלך מפנה!"... הא לא רק ברח מהכבוד, אלא גם כשהיו קצת מפארים אותו, הוא היה מצטער צער אמיתי, ראו על הפנים שלו איך שכואב לו מכל הדיבורים האלה, זו הנהגה. גם בהיותו ענק שבענקים, תמיד היה בצניעותו נחבא אל הכלים, תמיד הוא ברח מכל הפרסומות, ברח מכל ההתרברבות - אלא אם כן היה זה לתועלת.

(גיליון 'ברינה יקצור')

סיפר הגאון רבי אברהם יוסף שליט"א בנו של מרן הגר"ע זצ"ל: פעם אחת שלח אותי אבא זצ"ל, להחזיר ספר לבית מסחר ספרים 'העור'. בית מסחר זה היה ממש בסוף רחוב זוננפלד שבירושלים. אני מחזיר את הספר ושואל איפה נמצא בעל הבית, הוא ניגש אליי ואומר לי: "זה אני". אני אומר לו: אבא שלח אותי עם הספר. הוא אומר לי: "מי זה אבא?" אמרתי לו, ואז הוא אומר לי: "אתה לא מכיר את אבא שלך!" חייכתי. אני לא מכיר את אבא שלי? "כן, בא ותשמע", והוא מתחיל לספר:

”אתה רואה את הסולם הזה? אבא שלך היה עומד ליד הסולם הזה, עם הספר ביד שלו ולומד. נכנס לכאן הרב בענגיס מהעדה החרדית, ראה את האברך הצעיר עם הספר ביד, כל כמה דקות הופך דף, ואז הוא אומר לי - 'תגיד לי, אין לכם מה לעשות (אז ספר היה בעל ערך, כי הנייר היה מתפורר, זה לא היה קל למצוא ספרים, כל ספר היה יקר מאוד), ככה אתה נותן לו לדפדף?' אמרתי לו: כבוד הרב, תלך תראה איזה ספר יש לו ביד, תראה איזה תשובה, תנסה להיזכר איזו תשובה שלפני כן, תשאל אותו ותראה מה יהיה.

קול העם

”כשתם החוזה גילינו שהוא לא מתכנן לעזוב את הדירה, ולא זו בלבד, אלא שהוא משכיר את החדרים לשלושה אנשים, שכל אחד מהם משלם לו כמעט את כל הסכום שהוא נדרש לשלם לנו”

מועשה בשוכר נוכל | ייתכן שנשאר אתם חייבים כסף לנהג? | ואיך אפשר לקיים מצות 'ביומו תתן' בכל נסיעה במונית

לשכור את הדירה לכמה חודשים. הדגשנו לו שאנו מתכננים לעבור לגור בה, הוא אמר שהוא מסכים ואמר שאם ניתן לו אח"כ הארכה של זמן הוא ישלם לנו יותר. אמרנו לו שזה לא בא בחשבון. חתמנו איתו חוזה והוא הביא לנו שני צ'קים שלו לעירבון.

הכל היה נראה בסדר, עד שהוא התחיל לפגור בתשלומים. היו לו כל מיני תירוצים עד ששילם את הכסף. הפקדנו את הצ'קים שנתן לנו, והם חזרו כי לא היה להם כסוי... כשתם החוזה גילינו שהוא לא מתכנן לעזוב את הדירה, ולא זו בלבד, אלא שהוא משכיר את החדרים בדירה לשלושה אנשים, כשכל אחד מהם משלם לו כמעט את כל הסכום שאותו הוא נדרש לשלם לנו.

בסייעתא דשמיא ובעזרת אנשים טובים הצלחנו להיפטר ממנו למרות שהחוק היה לטובתו. היתה לנו עוגמת נפש מרובה, חוץ מהכסף שהוא נשאר חייב לנו... רצינו להזהיר את משכירי הדירות, במיוחד כשאתם לא גרים באזור: אל תתפתו לאנשים שנראים נחמדים, וגם אם נותנים לכם צ'קים, בידקו אם החשבון תקין. תעקבו אחרי מה שנעשה בדירתכם ותהיו עירניים. היהרו מאוד מנוכלים! מ.פ.

(פורסם בידת נאמן ג' בטבת תשע"ט)

לא לשכוח לשלם!

נסעתי עם מונית ממונית 'דקר' בבני ברק. לבעל המונית לא היה עודף ולא שילמתי. בעל המונית נתן לי את פרטיו וביקש שאשלם בחברת המונית, שיעבירו לו את התשלום. הוא המשיך ואמר שבמשך השנים היו מקרים רבים שלא היה עודף כנ"ל, ואנשים הבטיחו שישלמו לחברה, אך לצערו שכחו ולא שילמו עד היום. החלטתי לפרסם את הדבר, אולי יהיו מן הקוראים אנשים שחייבים כסף ויזכרו לשלם, ובכך יחסכו להתגלגל ח"ו לעולם בשל כך.

ואגב כך, כאשר נוסעים במונית, גם בנסיעה שיודעים מראש כמה תעלה, כדאי לשלם רק בסוף הנסיעה ולחשוב שבכך משלמים מצות 'ביומו תתן'. שמעתי על הגאון רבי משה קופשיץ זצ"ל שהקפיד על כך, וכשהיה משלם לנהג היה אומר שמקיים מצוות 'ביומו תתן'

ב. כ.

הזהירות משתלמת

אנחנו זוג צעיר, קנינו דירה בחיפה. תכננו לעבור לאחר כמה חודשים מיום שקיבלנו את הדירה, וכדי לכסות את דמי השכירות במקום אחר שבו התגוררנו בינתיים, רצינו להשכיר את הדירה. פרסמנו מודעות, ופנה אלינו אדם שרצה

פלוני לקח בטעות את המטריה שלך והשאיר את שלו, האם תוכל להשתמש בה עד שתפגשו ותתחלפו?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

דגמרא מפורש לאסור בזה, אכן הערוך השולחן מתיר מטעם שכך המנהג, אבל זה רק בסתם שתולים שהטעות היתה בחילוף, אבל אם נתברר של מי שייך המעיל שבידו, והבעלים הוא לא לקח כלום - בודאי צריך לשלם לו על השימוש. וסיים, שכיון שמנהג זה לא הוזכר רק בערוך השולחן ולא בשאר פוסקים, לכן טוב להנהיג בכל מקום ולתלות מודעה במקום בולט, שכל אחד מרשה להשתמש בחפציו באם יוחלפו ואז יצלו מעון גזל.

תמצית ההלכות היוצאות למעשה

- החלפת כובע - מי שנתחלף כובעו בכובע של חברו בבית המדרש, שרואה שלקחו את כל הכובעים, ונשאר כובע אחד דומה לשלו ומשער שבעל הכובע לקח את כובעו בטעות, מדין הגמרא - אסור לו להשתמש בכובע של חברו. ואם משער שנודע לחברו החילוף, יש אומרים שיותר לו להשתמש, דמסתמא נתרצה המחליף שישתמשו בשלו וירשו לו להשתמש בשל חברו, אבל זה רק אם היה זמן לחזור ולקחת את הכובע, ויעוין פתחי חושן (אבדה פ"ד הערה מ"ה).
- דעת ה"ערוך השולחן" שכיום המנהג בנעליים עליונות (ערדליים), שלא מקפידים אם ישתמש אחד בשל חברו.
- להלכה כתב הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל שיש להנהיג ולתלות מודעה במקום בולט, שכל המכניס חפצים למקום זה, על דעת שאם יישארו יהיה מותר להשתמש בהם, וכן כדי לצאת מחובת השבת אבידה נכון לכתוב שאם נשאר אחר זמן מסוים יהיה הפקר, וכן מורה ובא מורי חמי הגר"י פרידמן שליט"א אב"ד בב"ד דהגר"נ קרליץ שליט"א.
- למעשה, התורה חסה על ממונם של ישראל, וכל אחד יקפיד לכתוב שם וטלפון על הכובע ועל הסוודר, על המעיל והמטריה שלא יהיה בכלל מאבד מה שנותנים לו.

שאלה: מפעם לפעם במקומות ציבוריים הומי אדם, נלקחים חפציו בטעות על ידי אחרים. מתי מותר להשתמש בחפציו של אחר, אם בכלל.

תשובה: בבבא בתרא דף מו. נתחלפו לו כלים בבית האבל או בבית המשתה, הרי זה לא ישתמש בהן עד שיבוא הלה ויטול את שלו, כן נפסק בשולחן ערוך חו"מ סי' קל"ו ס"ב.

כיון שהדבר נוגע מאד למעשה, בכובעים שמתחלפים בבית המדרש, וכשמתכוונים להתפלל - מגלה לפתע שכובעו נלקח, ורואה כובע דומה לשלו, ומסתבר שבעליו טעה והשתמש בכובעו - האם מותר לו ללבוש את הכובע הנמצא כדי שיוכל להתפלל?

וכן מצוי מצב של החלפת מטריות במקומות ציבוריים, ויש לדון האם יש היתר להשתמש במטריה שנשארה אחר שהציבור הלך, ומשער שהחליפו אותה במטרייתו.

הערוך השולחן סי' קל"ו, אחר שביאר הדין ד'אסור להשתמש בכליו שנתחלפו', כתב וז"ל: המנהג במקומות הגדולים, מקום שרבים מתאספים שם ומניחים המנעלים העליונים (ערדליים) בפרוזדור, וכשיוצאים יתחלפו זה בזה, אין מקפידים בדבר, ומשתמש אחד בשל חברו עד שיתראו פנים ומחליפים את עצמם, ואין בזה חשש גזילה, שכך נהגו, עכ"ל.

נהנה מבואר דאף דמדינא אסור להשתמש בכליו שנתחלפו, אבל כבר נהגו שאין מקפידים להשתמש בנעליים העליונים וכל אחד מותר על זכותו, ונותן רשות להשתמש בשלו אם יתחלף לו, שגם הוא מעוניין שאחרים יסכימו לו כאשר יטעה.

הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל ב"אגרות משה" (כרך ט' או"ח סי' ט' אות ז'), כתב במי שלקח בטעות בבית הכנסת מעיל שאינו שלו ומנעלים עליונים שאינם שלו, וחזר לבית הכנסת ולא מצא את שלו, אם מותר להשתמש בזה, וכתב שמדינא

למחרת קיבל הגבאי של הרבי מבעלזא שיחת טלפון, על הקו היה היהודי שישב לידו באוטובוס. "מגיע לי מזל טוב", הוא אומר לו. "שידכתי את בתי עם הנכד של הקאפו שדיברנו עליו אתמול"...

כל עכבה לטובה

המשב"ק ששמע בעצמו מפה קדשו של הגה"ק מבעלזא זי"ע, שהקאפו שהיה מעליו בגטו בשנות השואה, היה באמת יהודי מורם מעם וחמש פעמים הצילו ממות בטוח!

כשנפרדו אחד מרעהו, ביקש היהודי שרוצה את הטלפון שלו (של הגבאי), כי הוא עדיין רוצה להמשיך לשוחח עמו. נתן לו, וירד מהאוטובוס. למחרת קיבל הגבאי שיחת טלפון, על הקו היה היהודי שישב אתמול לידו, והוא אומר לו שמגיע לו מזל טוב - הוא שידך את בתו עם... נכד של אותו קאפו שדיברו עליו אתמול!!

הגבאי השתומם מאוד, והיהודי המשיך וסיפר, שבאמת כבר חצי שנה שמדברים על אותו שידוך, אך בעת הבירורים נתוודע לעובדא שאותו סבא היה קאפו בשנות השואה, ולכן החליט שהוא אינו משתדך עם קאפו, ולאחרונה גבר הרצון בשני הצדדים להתקדם ולגמור השידוך, אך הוא לא ידע מה לעשות, ולכן אתמול מן השמים כששמע ממנו שהגה"ק מבעלזא העיד בעצמו שהקאפו הציל כמה פעמים את חייו, ודיבר בשבח, הזדרז תיכף ומיד וגמר את השידוך עם נכדו...

ובאמת היה הכל מכוון מן השמים, שכן עברו כמה אוטובוסים ולא היה מקום באף אחד - רק באוטובוס השלישי - אז פגש באותו אדם, ואמר לו את מה ששמע מאת הגה"ק מבעלזא זי"ע, וכך הגיע השידוך לידי גמר, ונתוודע לעין כל שכל העיכובים הכל היה לטובה...

(נועם שיח, חנוכה)

"וממה שראוי לך לבחון בו מעניני העולם, שתסתכל תמיד באחרית הדברים שהם מתקשים עלינו ומזדמנים לנו, ותראה בהם פליאה גדולה, כי הרבה דברים באים על כרחנו ושבה אחריתם ובהיפך" (שער הבחינה פ"ה). סיפר המשפיע המפורסם הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א עובדא נפלאה: אחד הגבאים של הגה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע היה נוהג לנסוע בכל יום באוטובוס למקום מסוים - שם היה לו איזה שיעור בלימוד, וכך היה נוהג זמן רב. יום אחד בעמדו בתחנה וממתין לאוטובוס, עבר על פניו האוטובוס כשהוא מלא אנשים, ומחמת כן לא עצר בתחנה הזו, והמשיך בנסיעתו הלאה. והיה הדבר לפלא בעיניו, שכן מעולם לא קרה לו כזה דבר, כי המקום לא היה כ"כ מפורסם שהרבה אנשים יסעו לשם - ולכן לפלא היה הדבר שהאוטובוס מלא אנשים.

החליט להמתין עוד כמה דקות לאוטובוס הבא, אך לפליאתו הרבה כשהאוטובוס הבא הגיע לאחר כמה דקות, גם הוא היה מלא ולא עצר להעלות עוד אנשים. הוא כבר לא ידע מה לחשוב, כי מיהר מאוד לדרכו שכן כבר היה מאוחר, והוא לא רצה להפסיד את השיעור. רק לאחר כמה דקות הגיע האוטובוס השלישי, שהוא כבר לא היה מלא, ועלה עליו ונסע למחוז חפצו.

בעלותו לשם הבחין באיזה יהודי שישב על האוטובוס, והתיישב לידו והתחיל לדבר עמו. בתוך הדברים נתגלגלו העניינים, ודיברו אודות הנסים שאירעו עם האדמו"ר הגה"ק מבעלזא בשואה האימה, ובתוך הדברים אמר

האם מותר לספר דבר שאינו גנות ברורה אלא יש לו פנים לכאן ולכאן?

הצצה זעירה לתיאום המופלא בין כל חלקי הבריאה לצורך קיום החיים

בלשון משתמעת לשני פנים, ואינו נוטה לצד אחד יותר מהשני [והשומע אינו איש נרגן וכדומה].

ויש לדון מדוע לא הביא ה'חפץ חיים' ספק זה גם בהלכות לשון הרע - האם מותר לספר דבר שיש לו פנים לכאן ולכאן. ב'ביאורים ומוספים' מביאים כי יש שכתב (נתיבות חיים) שייתכן שרק ברכילות יש צד שאסור, משום שמספר זאת לאדם שעליו נאמרו הדברים והם נוגעים לו אישית, ולכן יש חשש שיפרש זאת לגנאי יותר מאשר לשבח, משא"כ בלשון הרע, שמספר לאדם אחר, אין חשש כזה. מאידך, ייתכן שהספק שייך באמת גם לגבי לשון הרע כמו ברכילות, אלא שהח"ח הזכירו רק כאן.

בכלל ב' מהלכות רכילות סעיף ב', אנו למדים על אופן בו אדם מספר לחברו מה שאמר עליו פלוני, אולם בדברים שאמר אותו פלוני אין משמעות ברורה של גנות, אלא ניתן לפרשם גם אחרת. כותב ה'חפץ חיים', כי אם האדם מספר את הדברים באופן שמשמע מדבריו שכוונת פלוני היתה לגנות - בוודאי אסור. אמנם, גם אם הוא אומר זאת באופן שמשמע ממנו שכוונת פלוני לא היתה לגנות - בכל זאת, אם הוא מכיר בחברו שהוא איש נרגן - דהיינו שהוא תמיד דן את חברו לכף חובה, וכל מה שהוא עושה או מדבר, הוא בטוח שהתכוון נגדו, או שיש קצת שנאה ביניהם - גם כן אסור. ובהגה"ה מסתפק ה'חפץ חיים' מה הדין באופן שהמספר אומר זאת